اضواء البیان

فی

ترجمۃ القرآن

અદવાઉલ બયાન

ફી

તર્જમતિલ કુરઆન

હઝરત મૌલાના યૂસુફ મોતારા દા. બ.

azhar
PUBLICATIONS

નોટ: ઈસ તર્જમે કી ઈશાઅત કી તહરીરી ઈજાઝત ઈદારા અઝહર એકેડમી લન્ડન કે કાનૂની શૌબે સે લે કર આપ ભી તિજારત કે લિયે યા લિવજ્જિહલ્લાહ ઈશાઅત કર સકતે હૈં.

નામ:	અદવાઉલ બયાન ફી તર્જમતિલ કુરઆન
મુતર્જિમ:	હઝરત મૌલાના યૂસુફ મોતારા દા. બ.
સફ્હાત:	૮૬૪
ઈશાઅતે અવ્વલ:	શવ્વાલ ૧૪૩૪ હિજરી / સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૩ ઈસ્વી
નાશિર:	અઝહર એકેડમી, લન્ડન

મિલને કે પતે:

૧. કુતુબખાના યહ્યવી, મુત્તસિલ મદરસા મઝાહિર ઉલૂમ, સહારનપુર
૨. દારુલ ઉલૂમ સૂરત, છડા ઓલ, રામપૂરા, સૂરત, ગુજરાત ૩૯૫ ૦૦૩
૩. જામિઅતુઝ ઝહરાઅ, મુલ્લા મોહલ્લા, નાની નરોલી, સૂરત, ગુજરાત, ૩૯૪ ૧૧૦
૪. કાઠિયાવાડ એકેડમી, જામિઆ ઈમામ મુહમ્મદ ઝકરીય્યા, શિશુવિહાર, ભાવનગર, કાઠિયાવાડ, ગુજરાત

નાશિર:

Azhar Academy Ltd
54-68 Little Ilford Lane, Manor Park
London E12 5QA, UK
Tel: (+44) 208 911 9797 | Fax: (+44) 208 911 8999
Email: sales@azharacademy.org
Web: www.azharacademy.org

بسم الله الرحمن الرحيم

અર્ઝે નાશિર

હમારે મુશફ્કિ શૈખ ઔર ઉસ્તાઝે મોહતરમ હઝરત અક્દસ શૈખુલ હદીસ મૌલાના યૂસુફ મોતારા સાહબ દામત ફૂયૂઝુહુમ દારુલ ઉલૂમ હોલ્ક્મ્બ બરી મેં દારુલ ઉલૂમ કે ઈબ્તિદાઈ સાલોં સે લે કર અબ તક તર્જમએ કુરઆન શરીફ પઢાતે રહે. શુરૂ મેં કઈ સાલ તલબા અપની તર્જમે કી કાપિયાં લાહિકીન કો મુન્તકિલ કરતે રહે. ફિર કાપિયોં કી જગા કૈસેટ્સ, ફિર સીડીઝ મુન્તકિલ હોતી રહીં. યહાં તક કે પંદરા બીસ બરસ સે જબ યે સીડીઝ વેબસાઈટ પર રખ દી ગઈ, તો દારુલ ઉલૂમ કે મુતઅલ્લિકિન કે લિયે મઝીદ આસાની હો ગઈ થી.

અબ આખિરી મરહલા તબાઅત કા રેહ ગયા થા. અગરચે તલબા ને અપને તૌર પર ટાઈપ કર કે, માલૂમ નહીં કુલ્લી યા જુઝવી તૌર પર, યે મરહલા ભી તૈ કર લિયા થા, લેકિન હમારી ખ્વાહિશ થી કે બાકાઈદા સાહિબે તર્જમા કી ઈજાઝત સે હમ ઈસ તર્જમે કો અઝહર એકેડમી કી તરફ સે તબઅ કરાએં. મગર હમારી દરખ્વાસ્ત કે બાદ શુરૂ મેં તો ઈન્કાર હોતા રહા. બાદ મેં ઈસ શર્ત કે સાથ ઈજાઝત મિલી કે કોઈ માહિર ઈસ તર્જમે કો બનઝરે તસહીહ વ ઈસ્લાહ મુકમ્મલ તૌર પર દેખ લે.

ચુનાંચે હમ ને મુશફ્કિ દોસ્ત જનાબ ખલીલ અશરફ સાહબ ઉસ્માની ઝીદ મ્જ્દુહુમ કે તવસ્સુત સે હઝરત મુફ્તી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની સાહબ દામ ઝિલ્લુહુમ સે ઉસ પર નઝરે સાની કી દરખ્વાસ્ત કી, તો ઉન્હોં ને અપને દારુલ ઉલૂમ કરાચી કે શૌબએ તખસ્સુસ ફિદ દઅવહ કે ડાઈરેકટર, હઝરત મૌલાના સાજીદુર રહમાન સાહબ કાન્ધલ્વી રહ્મતુલ્લાહિ અલૈહ કે સુપુર્દ યે કામ ફરમા દિયા.

ડાક્ટર સાજીદુર રહમાન સાહબ કે વાલિદે મોહતરમ મુહદ્દિસે કબીર શારિહે સુનને તિર્મિઝી હઝરત મૌલાના અશફાકુર રહમાન સાહબ કાન્ધલ્વી નવ્વરલ્લાહુ મરકદહૂ હૈં. ચુનાંચે આપ ને ચંદ માહ મેં કિબરે સિન્ની ઔર ઈલ્મી મશાગિલ ઔર દારુલ ઉલૂમ કરાચી કી ખિદમાત કે સાથ તર્જમે કી ઈસ્લાહ વ તસહીહ કા કામ મુકમ્મલ ફરમા લિયા. અલ્લાહ તબારક વતઆલા ઉન્હેં બેહદ જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએ ઔર ઈન ખિદમાતે જલીલા કો કબૂલ ફરમા કર ઉન કે દરજાત બુલન્દ ફરમાએ. આમીન.

અખીર મેં દુઆ હૈ કે કલામે ઈલાહી કે ઈસ તર્જમે કે સિલસિલે મેં જો કોતાહી, કમી વાકેઅ હુઈ હો, અલ્લાહ તઆલા ઉસે મુઆફ ફરમાએ ઔર અબ તક જિન હઝરાત ને ઈસ મેં જાંફશાની કી હૈ યા આઈન્દા જો કરેંગે, ઉન સબ કો અલ્લાહ તઆલા કબૂલ ફરમાએ ઔર સબ કે લિયે ઉખરવી નજાત કા ઝરિયા બનાએ. આમીન.

ઈદારા અઝહર એકેડમી, લન્ડન

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

આહ! હઝરત મૌલાના અબ્દુર રહીમ સાહબ મોતારા રહમતુલ્લાહિ અલય્હ

(દર અસ્લ, યે તર્જમા 'અદવાઉલ બયાન' કારિઈન કે હાથોં મેં નહીં પહોંચ પાતા, અગર હઝરત મૌલાના અબ્દુર રહીમ સાહબ રહમતુલ્લાહિ અલય્હ કી દુઆએં ઔર તવજ્જુહાત ઔર ઉન કી તહરીઝ વ તશ્જીઅ ઉન કે બિરાદરે ખુર્દ હઝરત મૌલાના યૂસુફ મોતારા પર ન હોતીં. બલ્કે યે કેહના ઝ્યાદા મુનાસિબ હૈ કે હઝરત મર્હૂમ કે પૈહમ ઈસરાર ઔર વાઝેહ હુકમ કે બાદ હી યે તર્જમા પેહલી મરતબા મન્ઝરે આમ પર આયા થા. ઈસ લિયે મુનાસિબ માલૂમ હોતા હૈ કે હઝરત મૌલાના મર્હૂમ કે મુખ્તસર હાલાત ઔર ઉન કી ખુસૂસીય્યાત યહાં શામિલે ઈશાઅત કર દી જાએં. અલ્લાહ તઆલા મર્હૂમ કો જઝાએ ખૈર દે ઔર યે તર્જમા ઉન કે હસનાત મેં ઈઝાફે કા સબબ હો.)

હઝરત મૌલાના અબ્દુર રહીમ સાહબ મોતારા અલ્લાહ કે એક બાતૌફિક બન્દે, ખામોશ તબીઅત દાઈ, સર્ઝમીને કુફ્રિસ્તાન પર એક શમએ ફરોઝાં, મીનારએ નૂર, મંબએ ઈલ્મે દીન ઔર નાશિરે રુશ્દ વ હિદાયત થે. ઉન્હોં ને બચપન હી સે તાલીમ વ તર્બીયત કી તરફ તવજ્જુહ દી ઔર ઝાહિરી ઉલૂમ કી તકમીલ કે બાદ બાતિની ઉલૂમ કી તહકીક ઔર તહસીલ કે લિયે વક્ત કી મશહૂર શખ્સીય્યત કુત્બે આલમ શૈખુલ હદીસ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઝકરીય્યા સાહબ કાન્ધલ્વી રહમતુલ્લાહિ અલય્હ કી ખિદમતે બાબર્કત મેં હાઝિરી દી, જિન સે પેહલે ઈલ્મે હદીસ કી દૌલત હાસિલ કી, જો ગોયા કે બાતિની ઉલૂમ કી તહસીલ ઔર તકમીલ કે લિયે તમ્હીદ થી. ઈસ તરહ હઝરત શૈખ રહમતુલ્લાહિ અલય્હ કે યહાં એક આમ શાગિર્દ સે ખાસ શાગિર્દ ઔર એક આમ કાતિબ સે ખાસ કાતિબ ઔર ખાસ ખાદિમ કા મકામ હાસિલ કર લિયા, ફિર સુલૂક વ તરીકત કા રાસ્તા ભી બહુસ્ન વ ખૂબી તે કર લિયા, જિસ સે હઝરત શૈખ ને એહતેમામ સે આપ કો મુજાઝે બયઅત બના લિયા ઔર ખિર્કએ ખિલાફત સે સરફરાઝ ફરમાયા. યૂં રાહે સુલૂક મેં ભી અકરબ ઔર અખસ્સ હોને કા મકામ હાસિલ કર લિયા, યહાં તક કે હઝરત શૈખ કો આપ સે રાહત મહસૂસ હોને લગી, જિસ કા ઈઝહાર હઝરત શૈખ ને યૂં ફરમાયા કે: 'અબ્દુર રહીમ! તુજ સે રૂહાની રાહત મિલતી હૈ.'

ફિર ઈર્શાદ ફરમાયા કે ઝામ્બિયા કે લક વ દક વીરાને મેં જા કર દીન કી શમઅ રોશન કરો ઔર દીને મુબીન કી દાવત દો ઔર તાલીમ વ તર્બીયત કા ઈન્તિઝામ કરો, ઔર જહાલત વ તારીકી કે મુલ્ક મેં ઈલ્મ કી રોશની કે દીપ જલાઓ. ચુનાંચે હઝરત મૌલાના અબ્દુર રહીમ સાહબ ને ઝામ્બિયા કે એક ગૈર તરક્કી યાફ્તા દૂર ઉફ્તાદા ઈલાકે ચીપાટા મેં પહોંચ કર એક દીની ઈદારે કી બુન્યાદ રખ દી, ઔર મઅહદુર રશીદ અલ-ઈસ્લામી ઉસ કા નામ રખા. ઈસ તરહ હઝરત શૈખ ને મૌલાના અબ્દુર રહીમ કો અફ્રીકા કી સર્ઝમીન ઝામ્બિયા કે લિયે મુન્તખબ ફરમાયા, ઔર ઉન કે છોટે ભાઈ હઝરત મૌલાના યૂસુફ સાહબ કો બર્તાનિયા કી

સર્ઝમીન પર ઈલ્મ કી શમઅ રોશન કરને કે લિયે મુકર્રર ફરમાયા, ઔર દોનોં કો એક ખાસ રકમ ભી ઈનાયત ફરમાઈ, ઔર દોનોં કે ઈદારોં કો અપને કુદૂમે મયમનત સે ભી મુશર્રફ ફરમાયા.

હઝરત મૌલાના અબ્દુર રહીમ સાહબ ને અપની ઈલ્મી કાબિલીય્યત ઔર સલાહીય્યત કે બાવજૂદ હઝરત શૈખ કે હુકમ પર ઐસે બયાબાન જંગલ મેં જાને કો પસંદ કિયા, ઔર અપની આલા ઈલ્મી ઈસ્તિઅદાદ કો વહાં કે જહાઢ જહન્કાર કો સાફ કરને મેં ખત્મ કર દિયા, ઔર ઐસા શજરએ તય્યિબા લગાયા કે

أصلها ثابت وفرعها في السماء

કા મનઝર મહસૂસ હોને લગા. મૌલાના ને જિસ દૌર મેં વહાં જા કર કામ શુરૂ કિયા, વો ઈન્તિહાઈ પુરખાર થા, બલ્કે એક ચટયલ મૈદાન થા, જહાં પર હર તરફ સિયાહી, તારીકી ઔર જહાલત કે બાદલ મંડલા રહે થે, ઔર પઢે લિખે ઈલ્મી આદમી કા જી લગના બહોત દુશવાર થા. મગર ઉસ હિમ્મત કે જિયાલે ને યે સબ અલ્લાહ કી ખુશનૂદી ઔર અપને શૈખ કે હુકમ કી તામીલ મેં બરદાશ્ત કિયા ઔર અખીર ઝિન્દગી તક શૈખ કે હુકમ કો નિભાયા, ઔર વહીં કી ખાક મેં આસૂદા હો ગએ. ઈસ તરહ બફઝ્લે ખુદા વહાં જો તાલીમી કામ શુરૂ કિયા થા, ઉસ કા ફૈઝ અફ્રીકા કે બહોત સે મુલ્કોં, ખાસ તૌર સે ઝામ્બિયા ઔર ઉસ કે આસ પાસ કે મુલ્કોં મેં ખૂબ ફૈલા હુવા હૈ. મૌલાના ને સિયાહ ફામ નસ્લ કે તલબા કો જહાં દીન ઔર ઈલ્મે દીન સિખાયા, કુરઆને કરીમ ઔર દીનીય્યાત કી જહાં તાલીમ દી, વહીં ઉન કો ઉર્દૂ ઝબાન ભી સિખાઈ, જો ઈસ વક્ત બર્રે સગીર હિન્દ વ પાક હી કી નહીં, બલ્કે દુન્યા મેં અરબી અંગ્રેઝી કે સાથ ઝ્યાદા બોલે જાને વાલી ઝબાન હૈ, ઔર અરબી કે બાદ જિસ મેં દીન કા સબ સે ઝ્યાદા સરમાયા મૌજૂદ હૈ.

હઝરત મૌલાના અબ્દુર રહીમ સાહબ કી પૈદાઈશ યકુમ જુમાદસ સાનિયા ૧૩૬૩ હિજરી મુતાબિક ૨૪ મઈ ૧૯૪૪ બરોઝ બુધ મઝ્અ વરેઠી મેં હુઈ. આપ કે આબાઈ વતન ઔર ખાનદાન ઔર ઈબ્તિદાઈ હાલાત સે મુતઅલ્લિક આપ કે છોટે ભાઈ હઝરત મૌલાના યૂસુફ મોતારા સાહબ તહરીર ફરમાતે હૈં કે 'હમારા ખાનદાન વરેઠી ઝિલા સૂરત મેં સદિયોં સે મુકીમ હૈ, ઔર ઝિરાઅત પેશા હૈ. મગર હમારે દાદા મોહતરમ ઔર વાલિદ સાહબ ને ઝમીન બટાઈ પર દે કર તિજારત કા પેશા ઈખ્તિયાર કિયા, ઔર દાદા મર્હૂમ ને જુનૂબી અફ્રીકા કા સફર કિયા. કઈ સાલ વહાં મુકીમ રહે ઔર અર્સા દરાઝ કે બાદ વતન વાપસ લૌટે ઔર ચંદ રોઝ બાદ હી વરેઠી મેં ઈન્તિકાલ ફરમાયા. દાદા સાહબ ને ઈકલૌતે બેટે કો ઔલાદ મેં પીછે છોડા. વાલિદ સાહબ ને અપની વાલિદા કી આગોશે તર્બીયત મેં યતીમી કી હાલત મેં પરવરિશ પાઈ, ઔર જવાની કો પહોંચ કર તિજારત શુરૂ કર દી. ઔર હથુરણ કે એક મુખય્યર ખાનદાન મેં પેહલા નિકાહ હુવા ઔર અલ્લાહ ને એક લડકા ઈનાયત ફરમાયા ઔર નામ મુહમ્મદ અલી તજવીઝ ફરમાયા. ઔર પેહલી એહલિયા કા ચંદ સાલ હી મેં ઈન્તિકાલ હો ગયા. તબ દૂસરા નિકાહ હમારી વાલિદા આમિના બિન્તે મુહમ્મદ બિન ઈસ્માઈલ દેસાઈ સે હુવા. હમારે નાના કે આબા વ અજદાદ દરયાએ તાપતી કે કિનારે પર ખુલ્વડ નામી કસ્બે મેં આબાદ થે. વહાં ઈસ ખાનદાન કી ઝમીન પર બનાઈ હુઈ કિનારે વાલી મસ્જીદ અબ તક મૌજૂદ હૈ. કિસી વજહ સે યે ખાનદાન નાની નરોલી મુન્તકિલ હો ગયા, જો ઉસ ઝમાને મેં તકરીબન જંગલ હી થા. યહાં ઝિરાઅત કા પેશા ઈખ્તિયાર કિયા ઔર દીની ઐતેબાર સે ન સિર્ફ ગાઉં મેં, બલ્કે

અતરાફ़ મેં યે ખાનદાન, બિલખુસૂસ હમારે નાના જાન દીની હલકે મેં મશહૂર થે. ઈસ લિયે આપ હી કા દૌલતકદા યહાં આને વાલે ઉલમા વ મશાયિખ કે લિયે મેહમાનખાના હોતા થા.
વાલિદા મોહતરમા સે નિકાહ કે બાદ વાલિદા કી દીન્દારી કા અસર વાલિદ સાહબ પર ભી આહિસ્તા આહિસ્તા પડના શુરૂ હુવા. યહાં તક કે વાલિદ સાહબ મૌલાના અબ્દુલ ગફ઼ૂર બંગાલી મુહાજિર મક્કી (જો હઝરત અલ્લામા મૌલાના અનવર શાહ સાહબ કશ્મીરી કે ખલીફ઼ા મુજાઝ થે) સે બયઅત હુવે ઔર ઝિક્ર વ શગલ શુરૂ કિયા. ઈધર નિકાહ કે બાદ પાંચ છે સાલ તક કોઈ ઔલાદ નહીં હુઈ. ઈસી અસના મેં હઝરત મૂસા સુહાગ કે સિલસિલે કે એક બુઝુર્ગ તશરીફ़ લાએ. વાલિદ સાહબ ને ઔલાદ કે લિયે દુઆ કી દરખ્વાસ્ત કી. આપ ને વાલિદા કે લિયે અંગૂઠી દે કર એક લડકે કી બશારત દી ઔર હોને વાલે લડકે કે લિયે ઈલ્મ વ સલાહ વગૈરા ઔસાફ़ સે મુત્તસિફ़ હોને કી બશારત દી. સાલ ભર કે બાદ વો બુઝુર્ગ દોબારા તશરીફ़ લાએ તો ઉસ સે પેહલે મૌલાના અબ્દુર રહીમ સાહબ કા તવલ્લુદ હો ચુકા થા. ઉન્હેં દેખ કર મસરૂર હુવે, દુઆએં દીં, ઔર દૂસરી અંગૂઠી દે કર એક દૂસરે લડકે કી ઉસી તરહ બશારત દી.

વાલિદ સાહબ ને જબ સે ઝિક્ર વ શગલ શુરૂ કિયા થા, આહિસ્તા આહિસ્તા ઉન કી તબીઅત પર ઝિક્ર કા અસર બઢતા ચલા ગયા, યહાં તક કે વાલિદ સાહબ પર જઝબી કૈફ़િયત કા ગલબા હોને લગા ઔર ઉસી કૈફ़િયત મેં વાલિદા સાહિબા સે ફ઼રમાતે કે: 'મૈં ને તર્કે દુન્યા કા ઈરાદા કર લિયા હૈ. આપ અપને ઘર ચલી જાઓ.' ખાનદાન કે બડોં ને હર તરહ સમજ્હાને કી કોશિશેં કી, બિલાખિર ઉન્હોં ને તલાકનામે પર દસ્તખત કરવા લિયે કે કહીં યે હાલત જુનૂન મેં તબદીલ હો ગઈ, તો બીવી ઉમ્ર ભર કે લિયે મુઅલ્લક રેહ જાએગી, ઔર તલાક કી ઈદ્દત વઝએ હમલ થી. ચુનાંચે તલાક કે ચંદ રોઝ બાદ હી નન્હિયાલ નાની નરોલી મેં હમારે નાના કે યહાં મેરી યકુમ મુહર્રમુલ હરામ ૧૩૬૬ હિજરી પીર કી શબ મેં વિલાદત હુઈ. જબ ઉમ્ર તકરીબન આઠ સાલ હુઈ તો જુનૂબી અફ્રીકા મેં હમારી ખાલા ગ્યારા બચ્ચોં કો છોડ કર હાલતે ઝચ્ગી મેં ઈન્તિકાલ કર ગઈ. ઉન કી જગહ ખાલૂ ને વાલિદા સે નિકાહ કિયા ઔર વાલિદા અફ્રીકા ચલી ગઈ, ઔર નાના નાની ને (ભાઈ સાહબ કી ઔર) મેરી પરવરિશ કી. ચંદ સાલ બાદ ઉન દોનોં કા સાયા ભી સર સે ઉઠ ગયા. ઉન કે બાદ ખાલા ને પરવરિશ કી ઔર પરવરિશ કા હક અદા કર દિયા.'

હર બુઝુર્ગ કી અલગ અલગ સિફ़ાત હોતી હૈં, મગર હઝરત મૌલાના કી બહોત સી સિફ़ાત મેં સે એક સિફ઼ત યે થી કે વો એહલે તઅલ્લુક કા બહોત લિહાઝ કરતે થે ઔર જો એહલે મદારિસ વહાં પહોંચતે થે ઉન કો હકીર નહીં સમજ્હતે થે. નહીં તો આજ કલ બાઝ એહલે ઈલ્મ ઔર મશાયિખ હી નહીં, બલ્કે બાઝ મર્તબા તો બાઝ એહલે મદારિસ ભી જબ ઉન કો માલૂમ હો જાએ કે આને વાલા ચંદે વાલા હૈ યા મદરસા વાલા હૈ, તો ઉસ કો હકીર સમજ્હતે હૈં, ઔર હકીર ન ભી સમજ્હેં મગર ઝ્યાદા ખાતિર મેં નહીં લાતે, ઉસ કી તરફ़ તવજ્જુહ ઔર ઉસ કા તઆવુન કરના તો દૂર કી બાત હૈ. ઈસ સિફ઼ત મેં મુફ઼ક્કિરે ઈસ્લામ હઝરત મૌલાના સૈયદ અબુલ હસન અલી નદવી ન્વ્વરલ્લાહુ મરક્દહુ બહોત મુમતાઝ થે. વો હર આને વાલે કી કદર કરતે થે, ખાસ તૌર સે દીની કામોં કી નિસ્બત પર જો ભી આતે થે. ઈસી તરહ હઝરત મૌલાના અબ્દુર રહીમ સાહબ મોતારા ભી ઈસ સિલસિલે મેં મુમતાઝ થે, જો એહલે મદારિસ કા ખાસ ખયાલ ફ઼રમાતે થે ઔર ઉન કા હર મુમકિન તઆવુન કરતે થે. હૈરત હોતી હૈ કે વો શૈખ હોને કે બાવજૂદ લેને વાલે હઝરત હી નહીં, બલ્કે દેને વાલે હઝરત થે. વો હિન્દુસ્તાન મેં બાઝ મશાયિખ કો ખુસૂસી રક્મેં

ભેજતે થે. એક સિફ઼ત મૌલાના મેં યે થી કે વો મુસ્તગ્ની થે, ગોયા કે ઉન કો લોગોં સે મિલ કર વહશત હોતી થી. વો અપને મામૂલાત કે પાબન્દ થે, મામૂલાત મેં ઝર્રા બરાબર ભી ફ઼ર્ક નહીં આતા થા. નવાફ઼िલ વ તિલાવતે કુરઆને કરીમ મેં અક્સર મશગૂલ રેહતે થે.

બાત સાફ઼ કરતે થે, ઔર સાફ઼ સીધી બાત હી કો પસન્દ કરતે. કિસી સવાલ કે જવાબ મેં બાત કે તકરાર ઔર હેરાફ઼ેરી કો નાપસન્દ ફ઼રમાતે થે, ઔર ઉસ પર ફ઼ૌરન નકીર કરતે થે. ઉન્હોં ને અપને મઅહદ કો ચલાને મેં એક ચીઝ઼ કા ખાસ તૌર સે એહતેમામ કિયા હૈ કે અપને મદરસે મેં ઝકાત કી મદ ઉન્હોં ને નહીં લી, સિર્ફ઼ લિલ્લાહ અતીય્યે કી મદ મેં ઉન્હોં ને અપને ઈદારે કી તામીરાત ભી કીં, ઔર સાલાના ખર્ચ જો અચ્છા ખાસા હૈ, વો હમેશા લિલ્લાહ સે ચલાયા હૈ. વરના તો આજ કલ તુજ્જાર કા ભી ઝ્યાદાતર મિઝાજ ઝકાત દેને કા હૈ. મગર હઝરત કી કરામત હી કહિયે કે ઐસે આઝ્માઈશ કે પુરઆશોબ વ પુરફ઼িતન દૌર મેં ઉન્હોં ને અપને મઅહદ કો લિલ્લાહ કે ઝરિયે સે ચલાયા. કુરઆને કરીમ કી યે આયત

ومن يّتوكّل على الله فهو حسبه، ويرزقه من حيث لا يحتسب

ઐસે હી લોગોં કે લિયે હૈ.

બહરહાલ, હઝરત કી કિન કિન સિફ઼ાત કો બયાન કિયા જાએ? વો તો અલ્લાહ કે એક વલી ઔર અલ્લાહ કી નિશાનિયોં મેં સે એક થે. ઔર ગોયા કે સરઝમીને અફ઼્રીકા કે લિયે ચાહે ઉન કો ઈમામ કહા જાએ યા મુસ્લિહ કહા જાએ યા મુજદ્દિદ કહા જાએ, હર એક લકબ ઉન કે લિયે મૌઝૂં હૈ. વો બેઝરર ઔર મુખ્લિસ ઈન્સાન થે. અલ્લાહ તઆલા ને ઉન કો હઝરત શૈખ કી દુઆ કી બરકત સે હજ વ ઉમરા કી ભી બાર બાર તૌફ઼िક દી ઔર ઉન્હોં ને ભી ઈસ નેઅમતે ઉઝ્મા સે ખૂબ ફ઼ાઈદા ઉઠાયા. અલ્લાહ તઆલા ઉન કો ગરીકે રહમત કરે.

હઝરત મૌલાના અબ્દુર રહીમ સાહબ ને અપની પૂરી ઝિન્દગી અફ઼્રીકા કી સરઝમીન પર દીની તાલીમ કી નશર વ ઈશાઅત મેં તમામ કર દી ઔર જબ આખિરત કે સફ઼ર કા વક્ત આયા તો બાકિયાતે સાલિહાત છોડ કર ચલે ગએ. હદીસ મેં આતા હૈ કે જબ ઈન્સાન મર જાતા હૈ તો તીન ચીઝોં કા સવાબ ઉસ કે લિયે જારી રેહતા હૈ. એક તો સદકા જારિયા, મસલન કોઈ રિફ઼ાહી કામ અન્જામ દિયા, યા કોઈ મસ્જીદ વ મકતબ ઔર મદરસા બના દિયા, યા આમ પબ્લિક કે ફ઼ાઈદે કી ખાતિર કોઈ કામ કિયા, યા કોઈ ઈલ્મી કુતુબખાના કાઈમ કિયા, યા ઈલ્મી કિતાબેં ઔર તસ્નીફ઼ાત છોડી હોં ઔર શાગિર્દોં કા એક સિલસિલા હો, ઈસી તરહ નેક સાલેહ ઔલાદ છોડી હો, જો સઆદતમંદ હો ઔર વાલિદૈન કે લિયે દુઆ કરતી હો. માશાઅલ્લાહ, અલ્લાહ તઆલા ને હઝરત મૌલાના કો તીનોં નેઅમતોં મેં સે હિસ્સા વાફ઼િર અતા ફ઼રમાયા કે ‘સિરાજુલ કારી’, ‘મહબ્બતનામે’, ‘હકીકતે શુક્ર’ વગૈરા કિતાબેં ઔર હઝારોં શાગિર્દ છોડે, એક દીની તાલીમી ઈદારા છોડા, ઔર ફ઼िર ઉસ કે તલ્બ કિતને હી મકાતીબ છોડે ઔર નેક સાલેહ ઔલાદ છોડી.

અબ હઝરત મૌલાના કી ઝિન્દગી કી શામ હો ચુકી થી, ઈસ લિયે વો અપને આમાલ વ ખિદમાત કી ઉજરત કે લિયે લિકાએ રબ કે મુન્તઝિર થે, જો બગૈર મૌત કે મુમકિન નહીં. ઈસ લિયે હઝરત મૌલાના ને ભી યહી રાહ ઈખ્તિયાર કી, ઔર ૨૫ મુહર્રમુલ હરામ ૧૪૩૪ હિજરી મુતાબિક ૯ ડીસેમ્બર ૨૦૧૨ કી સુબ્હ

કી નમાઝ કે બાદ તમામ મામૂલાત સે ફારિગ હો કર અપને રબ કે હુઝૂર હાઝિર હો ગએ. ઈનના લિલ્લાહિ વઈનના ઈલૈહિ રાજિઊન. શામ કો સાઢે તીન બજે નમાઝે જનાઝા હુઈ ઔર ચિપાટા કે આમ કબ્રસ્તાન મેં હમેશા હમેશ કે લિયે આસૂદાએ ખાક હો ગએ.

غفر الله له ورفع درجاته في جنات النعيم

ઈદારા અઝહર એકેડમી, લન્ડન

بسم الله الرحمن الرحيم

તર્જમએ કુરઆન હઝરત મૌલાના યૂસુફ મોતારા દામ ઝીલ્લુહુમ

(સાહિબે મુકદ્દમા હાઝા, હઝરત મૌલાના સાજીદુર રહમાન સાહબ સિદ્દીકી, ૪ સફરુલ મુઝફ્ફર ૧૪૩૩ હિજરી બરોઝ જુમુઆ ઈસ દારે ફાની સે રિહલત ફરમા ગએ. નમાઝે જનાઝા હઝરત મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ રફી ઉસ્માની સાહબ દામ ઝિલ્લુહુમ ને પઢાઈ. અલ્લાહ તબારક વ તઆલા મૌલાના મર્હૂમ કો અપને જવારે રહમત મેં બુલન્દ દરજાત સે નવાઝે. આમીન.)

الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره ونؤمن به ونتوكل عليه ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا، من يّهده الله فلا مضلّ له ومن يّضلله فلا هادي له، ونشهد أن لا الٰه الا الله وحده لا شريك له ونشهد أن سيدنا ومولانا محمداً عبده ورسوله، وصلّى الله عليه وعلى اٰله وصحبه وسلّم. وبعد،،

સય્યિદી વ મુર્શિદી હઝરત શૈખુલ ઈસ્લામ મુફ્તી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની મદ્ ઝિલ્લુહુમ ને અઝ રાહે કમાલે ઈનાયત ઈર્શાદ ફરમાયા કે અહકર હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂસુફ મોતારા સાહબ મદ્ ઝિલ્લુહુમ (મુહત્મીમ દારુલ ઉલૂમ બરી, ઈંગ્લેન્ડ) કે તર્જમાએ કુરઆને કરીમ કા મુતાલઆ કરે ઔર ઉસ કે બારે મેં અપની મુતવાઝિઆના રાય સે મૌસૂફ કો મુત્તલિઅ કર દે. અહકર ને હઝરત શૈખ કે ઈમાઅ કો હુકમ તસવ્વુર કરતે હુવે હઝરત મોતારા સાહબ મદ્ ઝિલ્લુહુમ કે તર્જમાએ કુરઆન કો લ્ફ્ઝન લ્ફ્ઝન પઢા ઔર જુસ્તા જુસ્તા અપની મુતવાઝિઆના રાય ભી તહરીર કી, જિસ કો હઝરત મોતારા સાહબ મદ્ ઝિલ્લુહુમ ને અપને અલ્તાફે કરીમાના સે શરફે કબૂલ ભી અતા ફરમાયા. ફલિલ્લાહિલ હમદુ વલહુશ્શુકર.

ઈસ અહકર કો અપની કમઈલ્મી કી બિના પર હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂસુફ મોતારા સાહબ મુદ્ ઝિલ્લુહુમ કી ગિરાંકદર શખ્સીય્યત ઔર ઉન કે હઝરત શૈખુલ હદીસ મૌલાના મુહમ્મદ ઝકરીય્યા કાન્ધલ્વી નવ્વરલ્લાહુ મરકદહૂ સે તઅલ્લુક કે બારે મેં આગહી હાસિલ ન થી. હઝરત શૈખુલ ઈસ્લામ મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની દામત બરકાતુહુમ ને ઈસ આજિઝ કો ઝરૂરી કવાઈફ સે મુત્તલિઅ ફરમાયા. અગરચે મૈં હરગિઝ ઈસ કાબિલ ન થા કે હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂસુફ મોતારા સાહબ મદ્ ઝિલ્લુહુમ કી શખ્સીય્યત ઔર ઉન કે તર્જમાએ કુરઆન કે બારે મેં કોઈ તહરીર સુપુર્દે કલમ કરતા, મગર બકૌલે શાઈર

હિકાયત અઝ કદે આં યારે દિલનવાઝ કુનેમ
બઈં બહાના મગર ઉમ્રે ખુદ દરાઝ કુનેમ

હઝરત શૈખુલ હદીસ મૌલાના મુહમ્મદ ઝકરીય્યા કાન્ધલ્વી નવ્વરલ્લાહુ મરકદહુ કમાલાતે બાતિની ઔર મદારિજે ઈલ્મી કી ઉન બુલન્દિયોં તક પોંહચે હુવે થે કે બિલા તઅમ્મુલ ઉન કી શખ્સીય્યત કો સલફે

સાલિહ કી સીરત વ કિર્દાર ઔર ઉન કે ઈલ્મ વ અમલ કા એક જામેઅતરીન પૈકર કરાર દિયા જા સકતા હૈ. હઝરત શૈખુલ હદીસ કા તઅલ્લુક કાન્ધલા કે ઉસ અઝીમ ખાન્વાદે સે થા જિસ કા સિલ્સિલએ નસબ હઝરત મુફ્તી ઈલાહી બખ્શ સાહબ રહમતુલ્લાહિ અલય્હ ઔર ફ્રિ ઉપર હઝરત અબૂ બક્ર સિદ્દીક રદિયલ્લાહુ અન્હુ તક પહોંચતા હૈ.

હઝરત શૈખુલ હદીસ મૌલાના મુહમ્મદ ઝકરીય્યા કાન્ધલ્વી રહમતુલ્લાહિ અલય્હ ૧૧ રમઝાનુલ મુબારક ૧૩૧૫ હિજરી કો કાન્ધલા મેં પૈદા હુવે. આપ કે વાલિદ કા નામ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યહયા કાન્ધલ્વી રહમતુલ્લાહિ અલય્હ ઔર આપ કે જદદે અમજદ કા ઈસ્મે ગિરામી હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઈસ્માઈલ કાન્ધલ્વી રહમતુલ્લાહિ અલય્હ હૈ. હઝરત શૈખુલ હદીસ રહમતુલ્લાહિ અલ્યહ ને ઈલ્મે હદીસ અવ્વલન અપને વાલિદ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યહયા કાન્ધલ્વી રહમતુલ્લાહિ અલ્યહ ઔર બાદ અઝાં અપને મુરબ્બી વ મુર્શિદ હઝરત મૌલાના ખલીલ અહમદ રહમતુલ્લાહિ અલ્યહ સે હાસિલ કિયા ઔર બઝલુલ મજહૂદ કી તાલીફ્ મેં અપને શૈખ કી મુઆવનત ફ્રમાઈ. હદીસ ઔર ઉલૂમે હદીસ શૈખ કા અસ્લ ઝૌક્લ મૌઝૂઅ ઔર મેહનત વ તહકીક કા મૈદાન થા ઔર ઈસ કો વો તકર્રુબ ઈલલ્લાહ ઔર તકર્રુબ ઈલર્રસૂલ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કા સબ સે બડા ઝરિયા સમજતે થે ઔર ઉસ કો ઉન્હોં ને અપના શિઆર વ દિસાર બના લિયા થા યહાં તક કે શૈખુલ હદીસ ઉન કે નામ કે કાઈમ મકામ ઔર ઉસ સે ઝયાદા મશહૂર હો ગયા થા.

હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂસુફ્ મોતારા સાહબ મદ્ ઝિલ્લુહુમ હઝરત શૈખુલ હદીસ કે તિલ્મીઝે ખાસ, ઉન કે મુજાઝે બયઅત ઔર ઉન કે મુકર્રબીને ખાસ મેં સે હૈં.

હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂસુફ્ મોતારા સાહબ મદ્ ઝિલ્લુહુમુલ આલી મોહતમીમ દારુલ ઉલૂમ બરી ઈંગ્લેન્ડ મુહર્રમુલ હરામ ૧૩૬૬ હિજરી (૨૫ નોવેમ્બર ૧૯૪૬) કો એક દીની ઘરાને મેં પૈદા હુવે. ઈબ્તિદાઈ તાલીમ મદરસા તરગીબુલ કુરઆન, નાની નરોલી, મેં હાસિલ કર કે ૧૯૬૧ મેં રાન્દેર કે મશહૂર મદરસા જામિઆ હુસ્નિયા મેં દાખલા લિયા ઔર હિદાયા અવ્વલૈન તક યહીં તાલીમ હાસિલ કી. બાદ અઝાં મઝાહિર ઉલૂમ (સહારન્પૂર) મેં દાખલા લિયા ઔર શૈખુલ હદીસ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ સે મિશકાત પઢી ઔર જલાલૈન મૌલાના મુહમ્મદ આકિલ સાહબ સે ઔર હિદાયા સાલિસ મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ યહયા સાહબ સે પઢી. ઉસ કે બાદ નસાઈ ઔર અબૂ દાવૂદ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ જોન્પૂરી સે, તિર્મિઝી ઔર સહીહ મુસલિમ હઝરત મૌલાના મુફ્તી મુઝફ્ફર હુસૈન સાહબ સે ઔર તહાવી હઝરત મૌલાના અસઅદુલ્લાહ સાહબ સે પઢી ઔર સહીહ બુખારી (મુકમ્મલ) હઝરત શૈખ મૌલાના મુહમ્મદ ઝકરીય્યા કાન્ધલ્વી રહમતુલ્લાહિ અલય્હ સે પઢી.

દૌરાને તાલીમ હી ઈસ્લાહ કી ફ્રિક્ર દામન્ગીર હુઈ ઔર હઝરત મૌલાના અહમદ અદા ગોધરવી કે મશવરે સે હઝરત શૈખુલ હદીસ મૌલાના મુહમ્મદ ઝકરીય્યા કાન્ધલ્વી રહમતુલ્લાહિ અલય્હ સે બયઅત કે લિયે ઉન કી ખિદમત મેં અરીઝા ઈર્સાલ કિયા જિસ કો હઝરત શૈખુલ હદીસ ને શરફે કબૂલ બખ્શા ઔર દાખિલે સિલસિલા ફ્રમા લિયા.

તઅલ્લુકે ઈરાદત કાઈમ હોને કે બાદ તાલીમ કે સાથ મામૂલાત કા સિલસિલા ભી જારી રહા. હઝરત શૈખ સે પેહલી મુલાકાત ઉસ વક્ત હુઈ જબ હઝરત શૈખુલ હદીસ નવ્વરલ્લાહુ મરકદહુ ઔર હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂસુફ સાહબ રહમતુલ્લાહિ અલય્હ (અમીર તબ્લીગી જમાઅત) સફ્રે હજ કે લિયે તશરીફ લે જા રહે થે, ઔર દેહલી સે બમ્બઈ આને વાલે થે. સૂરત કે શાઈકીને મુલાકાત હઝારોં કી તાદાદ મેં રેલ્વે સ્ટેશન પર જમા હો ગએ થે જિન મેં જામિઅહ હુસયનિયહ, મદરસા અશરફીય્યહ (રાંદેર) ઔર મદરસા જામિઅહ ઈસ્લામીય્યહ (ડાભેલ) કે તલબા વ અસાતિઝા કે અલાવા હઝારોં અવામ સરાપા ઈશતિયાકે ઝિયારત બન કર શુરૂ રાત હી સે વહાં પહોંચ ગએ થે. સુબ્હ ચાર બજે ટ્રેન સ્ટેશન પર પહોંચી. ટ્રેન કે ઠેહેરને કા વક્ત સિર્ફ તીન મિનિટ થા, મગર ટ્રેન પંદરા મિનિટ ઠેહરી રહી, ઔર મુશ્તાકાને ઝિયારત ને હઝરત કા દીદાર કિયા ઔર હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂસુફ સાહબ રહમતુલ્લાહિ અલય્હ ને ટ્રેન કે દરવાઝે મેં ખડે હો કર હાઝિરીન સે ખિતાબ ફરમાયા, જો ટ્રેન કી રવાનગી તક જારી રહા.

૧૩૮૪ હિજરી મેં હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂસુફ મોતારા સાહબ મદ્ ઝિલ્લુહુમ કી હઝરત શૈખુલ હદીસ કી ખિદમત મેં અપને બિરાદરે મોહતરમ હઝરત મૌલાના અબ્દુર રહીમ સાહબ કી મઈય્યત મેં હાઝિરી હુઈ. મૌલાના અબ્દુર રહીમ સાહબ દૌરાએ હદીસ સે ફરાગત કે બાદ હઝરત શૈખુલ હદીસ કી ખિદમત મેં મુસ્તકિલ ક્યામ કા ઈરાદા રખતે થે. બિરાદરે મોહતરમ કે હમરાહ સહારનપુર પહોંચ ગએ. ઔર હઝરત શૈખુલ હદીસ રહમતુલ્લાહિ અલય્હ કી ખિદમત મેં હાઝિરી કા શરફ હાસિલ હુવા. ‘કચ્ચે ઘર મેં કદમ રખતે હી ચૌખટ સે આગે કદમ બઢાના મુશકિલ હો ગયા. નઝરેં ચુરા કર દેખા તો નિગાહેં ચકા ચૌંદ હો ગઈ. આફ્તાબ કી તરહ પુરજ્લાલ ચેહરા, જિસ મેં નિગાહોં કો ખૈરા કરને વાલી બર્કબાર આંખેં, સર ખુલા હુવા, આસ્તીનેં ચઢી હુવીં, ચહાર ઝાનૂ જલ્વાઅફ્રોઝ હૈં.’

ઉસી સાલ હઝરત શૈખુલ હદીસ રહમતુલ્લાહિ અલય્હ ને પૂરે માહ કે ઐતેકાફ કા સિલસિલા મદરસા કદીમ કી દફ્તર વાલી મસ્જિદ સે શુરૂ કિયા. મસ્જિદ મૌતકિફીન સે ભર ગઈ.

ગર્ઝ, હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂસુફ મોતારા સાહબ મુદ્ ઝિલ્લુહુમ ને સહારનપુર કે અપને કયામ કે દૌરાન અપને તાલીમી મરાહિલ ભી મુકમ્મલ કિયે ઔર હઝરત શૈખુલ હદીસ મૌલાના મુહમ્મદ ઝકરીય્યા કાન્ધલ્વી નવ્વરલ્લાહુ મરકદહુ સે રૂહાની ફુયૂઝ ભી હાસિલ કરતે રહે.

દૌરાએ હદીસ સે ફરાગત કે બાદ વાલિદા ને ઈંગલિસતાન મેં મુકીમ રિશ્તેદારોં મેં નિકાહ તૈ કર દિયા ઔર હઝરત શૈખુલ હદીસ ને હુકમ ફરમાયા કે ‘જાઓ, સૂરત જા કર વાલિદૈન કી ખિદમત કરો.’ ચંદ માહ બાદ વાલિદે મોહતરમ કા ઈન્તિકાલ હો ગયા ઔર મૌલાના મુહમ્મદ યૂસુફ મોતારા સાહબ મદ્ ઝિલ્લુહુમ ઈંગલિસતાન તશરીફ લે ગએ.

૧૩૮૯ મેં હઝરત શૈખુલ હદીસ નવ્વરલ્લાહુ મરકદહુ રમઝાનુલ મુબારક મેં હરમૈન તશરીફ લાએ ઔર પંદરા રોઝ મક્કા મુકર્રમા મેં કયામ ફરમાયા ઔર આખિરી અશરે મેં ઐતેકાફ ફરમાયા. દૌરાને ઐતેકાફ એક શબ તરાવીહ વગૈરા સે ફરાગત કે બાદ હઝરત શૈખુલ હદીસ નવ્વરલ્લાહુ મરકદહુ ને હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ

યૂસુફ મોતારા સાહબ મદ્ ઝિલ્લુહુમ કો યાદ ફરમાયા ઔર આપ કો બયઅત કી ઈજાઝત અતા ફરમાઈ ઔર અપને દસ્તે મુબારક સે મિશલહ પેહનાયા.

હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂસુફ સાહબ મદ્ ઝિલ્લુહુમ કા હઝરત શૈખુલ હદીસ નવ્વરલ્લાહુ મરક્દહુ સે બહોત ગેહરા ઔર મર્બૂત તઅલ્લુક રહા ઔર યે તઅલ્લુક હઝરત શૈખુલ હદીસ નવ્વરલ્લાહુ મરક્દહુ કી હયાત કે આખિરી લમ્હાત તક જારી રહા. હઝરત શૈખુલ હદીસ રહમતુલ્લાહિ અલય્હ કે ઈમા પર આપ ને ઈંગલિસતાન મેં દારુલ ઉલૂમ કાઈમ કિયા ઔર દીની તાલીમ વ તર્બિયત કા એહ્તેમામ ફરમાયા. ઔર હઝરત શૈખુલ હદીસ રહમતુલ્લાહિ અલય્હ ને તહરીર ફરમાયા કેઃ
‘ઈન્શાઅલ્લાહ, તુમ્હારે મદરસે કી ઝરૂરીય્યાત અલ્લાહ કી ઝાત સે કવી ઉમ્મીદ હૈ કે જલ્દ પૂરી હો જાએગી.’

દારુલ ઉલૂમ કે મુતઅલ્લિક એક દૂસરે ગિરામીનામે મેં યે ભી તહરીર ફરમાયા કેઃ
‘કારી યૂસુફ! તુમ્હારે મદરસે કા ફિક્ર મુજ્હે ભી ઈન્શાઅલ્લાહ તુમ સે કમ ન હોગા. દિલ સે દુઆએં ભી કર રહા હૂં.’
‘મગર મેરે પ્યારે! ઈન મશાગિલે આલિયા મેં લગ કર હમારી લાઈન કો ખૈરબાદ ન કેહ દેના. દીની કામોં મેં કૂવ્વત રૂહાનીય્યત સે હોતી હૈ. મામૂલાત કી પાબન્દી ઔર કમ સે કમ આધ ઘંટા યક્સૂઈ કા રખના બહોત હી ઝરૂરી હૈ.’

ઈસી તરહ એક મક્તૂબ મેં તહરીર ફરમાતે હૈં,
‘મગર પ્યારે યૂસુફ!

હૈ યહી શર્તે વફાદારી કે બે ચૂનો ચિરા
વો મુજ્હે ચાહે ન ચાહે, મેં ઉસે ચાહા કરૂં

મુજ્હે તો તુમ્હારે દારુલ ઉલૂમ ને ઐસા પાગલ બના રખા હૈ કે હર વક્ત ઉસી કા ખયાલ ઔર સોચ બીચાર ઉસી કા રેહતા હૈ. તુમ તો માશાઅલ્લાહ

مق ما تلق من تهوى، دع الدنيا وأهملها

કે મર્તબે પર ફાઈઝ હો ઔર તુમ્હારે ખુદ્દામ તુમ સે ભી બીસ ગઝ આગે. યે તો પ્યારે! જો અપને બડોં કે સાથ જૈસા સુલૂક કરતા હૈ, છોટે ઉસ કે સાથ યહી કરતે હૈં. મુન્તઝિર રહો.’

આમ તૌર પર મુસલમાનોં કા દીની વ ઈલ્મી ઈન્હિતાત અબ ઈસ દર્જા ગેહરા ઔર મુહીત હો ચુકા હૈ કે આમ્મતુલ મુસ્લિમીન બુઝુર્ગોં કી ઉર્દૂ તહરીરોં કે પઢને ઔર ઉન કે કમા હક્કુહુ સમજ્હને પર ભી કાદિર નહીં રહે. યે અમ્ર એક નાગુઝીર ઝરૂરત બન કર સામને આ ગયા હૈ કે ઈલ્મે દીન કી ઈશાઅત વ તબલીગ કે લિયે ઉર્દૂ ઝબાન કે સહલ ઔર રવાં ઉસ્લૂબે નિગારિશ કો તરજીહ દી જાએ ઔર ઈલ્મી દકાઈક કે બજાએ અસ્લ હકીકત સે રૂશનાસ કરાને કી ફિક્ર કી જાએ. ખુદ યે કુરઆને કરીમ કે ઉર્દૂ કે તરાજિમ અબ આમ મુસલમાનોં કે લિયે કાબિલે ફહમ નહીં રહે ઈસ લિયે યે એક નાગુઝીર તકાઝા થા કે મૌજૂદા ઝરૂરતોં કે પેશે

નઝર કુરઆને કરીમ કા સલીસ ઔર રવાં કાબિલે ફહમ ઉર્દૂ મેં તર્જમા કિયા જાએ. અલ્હમદુ લિલ્લાહિ વલ્મિન્નહ કે હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂસુફ મોતારા સાહબ મદદ ઝિલ્લુહુમ ને ઈસ ઝરૂરત કો બહોત અહસન તરીકે સે મુકમ્મલ ફરમા દિયા.

યે અલ્લાહ તઆલા કા ફઝલ વ કરમ ઔર ઉસ કા એહસાને અઝીમ હૈ કે ઝેરે નઝર તર્જમાએ કુરઆન મુતઅદ્દદ ખૂબિયોં ઔર ગૂનાગૂં ઝાહિરી ઔર મઅનવી મહાસિન કા જામેઅ બન ગયા હૈ. બતૌરે ખાસ ઈસ તર્જમાએ કુરઆન કે ચંદ નુમાયાં પેહલૂ હસ્બે ઝૈલ હૈં:

- યે તર્જમાએ કુરઆન સહાબાએ કિરામ રદિયલ્લાહુ અન્હુમ ઔર સલફે સાલિહ કે તફસીરી નુકાત પર મુશ્તમિલ હૈ.
- તર્જમાએ કુરઆન મેં આયાત કે ફિકહી પેહલૂ બખૂબી ઉજાગર હો ગએ હૈં.
- હર આયત કા તર્જમા પિછલી ઔર મા બાદ આયત સે મર્બૂત હોને કે સાથ સાથ અપની જગા પર મુસ્તકિલ હૈ.
- તર્જમા સલીસ, રવાં ઔર આમ ફહમ હૈ.
- ઈસ તર્જમે કી મદદ સે કુરઆને કરીમ કે મઝામીન કો સમજ્હના ઔર ઝહનનશીન કરના આસાન હો ગયા હૈ.

જહાં તક નઝરે સાની કા તઅલ્લુક હૈ, તો યે મલ્ઝ તૌફીકે રબ્બાની ઔર બુઝુર્ગોં કે ફુયૂઝ વ બરકાત હૈં કે અહકર અપની ઈલ્મી બેબિઝાઅતી કે બાવજૂદ ઈસ ખિદમત કી અન્જામદહી કે કાબિલ હુવા હૈ. અહકર ને યે તર્જમા દો મર્તબા બિલઈસ્તીઆબ હર્ફન હર્ફન પઢા હૈ ઔર દીગર ઉર્દૂ તરાજિમ સે મુવાઝના કિયા હૈ. ઔર બતૌરે ખાસ સય્યિદી વ મુર્શિદી હઝરત મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ તકી ઉસ્માની દામત બરકાતુહુમ કે આસાન તર્જમાએ કુરઆન કો પેશે નઝર રખા હૈ. અલ્લાહ તઆલા કા ઈસ આજિઝ પર એહસાને અઝીમ ઔર લુત્ફે અમીમ હૈ કે તર્જમાએ કુરઆન પર નઝરે સાની કા તમામ કામ ઈસી નહજ પર મુકમ્મલ હુવા. ફલિલ્લાહિલ હમદુ વશશુક્ર.

દસ્ત બદુઆ હૂં કે અલ્લાહ તઆલા ઈસ કોશિશ વ કાવિશ કો શરફે કબૂલ સે સરફરાઝ ફરમાએ ઔર ઈસ ખિદમત કો ઝખીરએ આખિરત બનાએ ઔર ઈસ કે ઝરિયે મુસલમાનોં મેં કુરઆન કે સમજ્હને ઔર ઉસ કે મુતાબિક અપની ઝિન્દગિયોં કો સંવારને કા ઔક વ શૌક પૈદા ફરમાએ. આમીન. વમા ઝાલિક અલલ્લાહિ બિઅઝીઝ.

(હઝરત મૌલાના ડાક્ટર) સાજીદુર રહમાન સિદ્દીકી (રહમતુલ્લાહિ અલયહ)
૧ મુહર્રમુલ હરામ ૧૪૩૨ હિજરી